

[Time:2.30 Hrs]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All question are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

Q.1

A. Choose the correct alternative (Any-8)

8

1. Globalisation has posed major challenges for:
(big producers, small producers, rural poor)
2. _____ is an example of a trade barrier.
(Foreign investment, Delay or damage of goods, Tax on imports)
3. _____ articles are there in the Universal Declaration of Human Rights. (10, 20, 30)
4. Magna carta is from _____ country. (England, France, India)
5. _____ acts as "nature's scavengers". (insects, microorganisms, man)
6. Where was the term 'sustainable development' coined?
(UN conference at Stockholm, Press conference in Delhi, Washington)
7. is a type of conflict that focuses on issues about the quality of the relationship and managing interpersonal tension and hostility.
(Ego conflict / expressive conflict / pseudo conflict)
8. The situations that cause stress are known as.....
(Stressors, Carrier, pressurizer)
9. Which of the conflict management style would be most often employed where two parties from similar cultures are in conflict?
(Collaboration / Competing / Compromising)
10. Conflict in between India and China is..... Conflict. (External, Personal, Mental)

B. Write True or False (any 7)

7

- 1) Disinvestment of public sector helps to improve the efficiency of PSUs.
- 2) Globalization does not have any effect on employment.
- 3) Human rights are derived from the principle of natural law.
- 4) Article 15 of the Constitution provides for social equality and equal access to public areas.
- 5) Primary producers are small living beings such as bacteria, insects and fungi in the ecosystem.
- 6) Industrilisation is the only cause of environmental degradation.
- 7) Competitive work environment is a background stressor.
- 8) Regionalism causes intergroup conflict.
- 9) Prejudice means pre-judgment.
- 10) There should be proper time management so as to avoid work overload.

- Q.2 A. What is globalization? Explain positive and negative impacts of globalization on Indian economy. 15
OR
B. What is corporate farming? What are its advantages and disadvantages?
- Q.3 A. Discuss the right to freedom enshrined in Indian constitution. 15
OR
B. State the causes of environmental degradation on human life.
- Q.4 A. What is environmental degradation? Explain its causes and impacts. 15
OR
B. What is the role of agents of socialization in personality development of individual?
- Q.5 A. What are the several approaches to minimize conflict in the society? 15
OR
B. Write short notes on (Any-3)
1. Agrarian Crisis
2. Human Rights
3. Pollution
4. Strategies to reduce stress
5. Maslow 's theory of self-actualization

[वेळ: २:३० तास]

[गुण:७५]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.
 सूचना: १ सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २ उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
 ३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

प्र.१

अ. योग्य पर्याय निवडा (कोणतेही-८)

८

१. जागतिकीकरणामुळे _____ ह्या घटकासमोर मोठी आव्हाने उभी केली आहेत.
(मोठे उत्पादक , लहान उत्पादक , परदेशी उत्पादक)
२. व्यापारातील अडथळ्याचे उदाहरण _____ हे आहे.
(परकीय गुंतवणूक , विलंब किंवा वस्तूचे नुकसान , आयातीवरील कर)
३. मानवी हक्कांच्या वैश्विक जाहीरनाम्यात _____ इतकी कलमं आहेत.
(१०, २०, ३०)
४. मॅग्ना कार्टा _____ ह्या देशा मधील आहे. (इंग्लंड , फ्रान्स , भारत)
५. _____ हे "निसर्गाचे सफाई कामगार" म्हणून कार्य करतात.
(कीटक, सूक्ष्मजीव, माणूस)
६. 'शाश्वत विकास' हा शब्द कोठे निर्माण झाला?
(स्टॉकहोम येथे संयुक्त राष्ट्र परिषद, दिल्ली, वॉशिंग्टन येथे पत्रकार परिषद)
७. कोणत्या संघर्षात एकमेकांशी असलेल्या संबंधांना आणि आंतरवैयक्तिक संबंधांना महत्व दिले जाते. (अहंकार संघर्ष / अभिव्यक्ती संघर्ष / छद्म संघर्ष)
८. ज्या परिस्थितीमुळे तणाव निर्माण होतो त्यांना _____ असे म्हणतात.
(स्ट्रेसर्स, वाहक, दबाव आणणारे)
९. जेथे समान संस्कृतीतील दोन पक्षांमध्ये संघर्ष आहे तेथे कोणत्या संघर्ष व्यवस्थापन शैलीचा वापर केला जाईल? (सहयोग, स्पर्धा, समेट)
१०. भारत आणि चीन दरम्यान असलेला संघर्ष कुठल्या प्रकारचा संघर्ष आहे?
(बाह्य, वैयक्तिक, मानसिक)

ब. पुढील विधाने चूक की बरोबर आहेत ते सांगा. (कोणतेही ७)

७

- १) सार्वजनिक क्षेत्रातील निर्गुतवणूकीमुळे सार्वजनिक क्षेत्राची कार्यक्षमता सुधारण्यास मदत होते .
- २) जागतिकीकरणाचा कोणताही परिणाम रोजगारावर झाला नाही.
- ३) मानवी हक्क हे नैसर्गिक कायद्याच्या तत्वातून प्राप्त झाले आहेत .
- ४) राज्यघटनेचे कलम १५ मध्ये सामाजिक समानता आणि समान प्रवेशाची तरतूद आहे.
- ५) जीवाणू, कीटक आणि बुरशी यांसारखे सुक्ष्मजीव हे परिसंस्थेमध्ये प्राथमिक उत्पादक आहेत.
- ६) औद्योगीकरण हे पर्यावरणाच्या अवनतीचे एकमेव कारण आहे.
- ७) कामाचे स्पर्धात्मक वातावरण हे एक पार्श्वभूमी ताणक आहे.
- ८) प्रदेशवाद हे आंतरसामूहिक संघर्षाचे कारण आहे.
- ९) पूर्वग्रह म्हणजे पूर्वमत.
- १०) वेळेचे योग्य व्यवस्थापन केल्याने कामाचा अतिभार टाळता येईल.

प्र.२ अ. जागतिकीकरण म्हणजे काय? भारतीय अर्थव्यवस्थेवर जागतिकीकरणाचे सकारात्मक आणि नकारात्मक परिणाम स्पष्ट करा. १५

किंवा

ब. कंपनी (कॉर्पोरेट) शेती म्हणजे काय? त्याचे फायदे आणि तोटे काय आहेत?

प्र.३ अ. भारतीय राज्यघटनेतील 'समतेचा हक्क' यावर चर्चा करा. १५

किंवा

ब. पर्यावरणाच्या अवनतीचा मानवी जीवनावरील परिणाम विशद करा.

प्र.४ अ. पर्यावरणाचा न्हास म्हणजे काय? त्याची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा. १५

किंवा

ब. व्यक्तीच्या व्यक्तिमत्व विकासामध्ये समाजीकरणाच्या घटकांची भूमिका काय असते?

प्र.५ अ. समाजातील संघर्ष कमी करण्यासाठी कोणत्या पद्धती (उपाय) आहेत त्याविषयी लिहा. १५

किंवा

ब. टिपा लिहा (कोणत्याही-३)

१. कृषी संकट

२. मानवी हक्क

३. प्रदूषण

४. तणाव कमी करण्यासाठी रणनीती

५. मास्लोचा आत्मपूर्तीचा सिद्धांत

